

Slimību profilakses un kontroles centrs

Duntes iela 22, Rīga, LV-1005, tālr. 67501590, fakss 67501591, e-pasts info@spkc.gov.lv

EPIDEMIOLOĢIJAS BIĻETENS

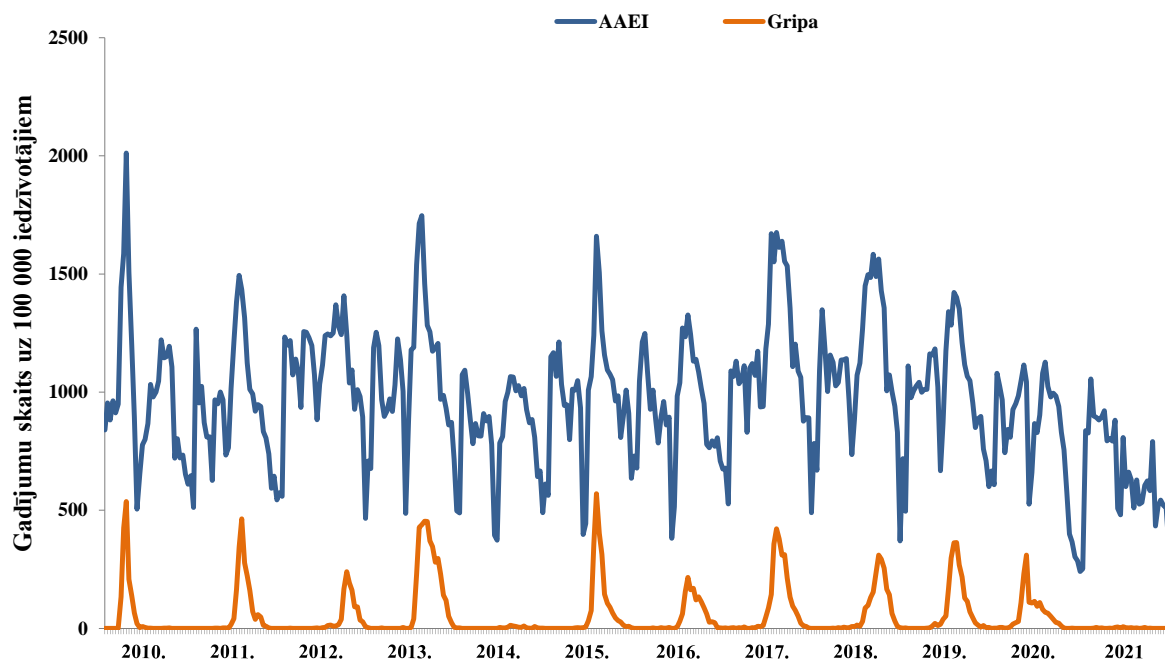
Nr. 44 (1754)

2021. gada 26. novembris

Pārskats par gripas un citu akūtu augšējo elpceļu infekciju (AAEI) izplatību 2020.–2021. gada epidēmiskajā sezonā

<i>Gripas un citu elpceļu infekciju uzraudzībā iesaistītas iestādes un monitoringa populācija</i>	2
<i>Vēršanās ambulatorajās iestādēs un elpceļu infekciju intensitāte</i>	3
<i>Hospitalizētie pacienti gripas gadījumos</i>	6
<i>Izglītības iestāžu apmeklējums</i>	7
<i>Virusoloģijas dati</i>	7
<i>Gripas izraisītie nāves gadījumi un kopējā mirstība</i>	9
<i>Vakcinācija pret gripu</i>	100
<i>Sezonas raksturojums Eiropas reģionā un Ziemeļu puslodē</i>	122
<i>Vakcīnu sastāvs nākamajai sezonai</i>	14

AAEI un gripas intensitāte no 2009.-2010. gada līdz 2020.-2021. gada sezonai

Gripas un citu elpceļu infekciju uzraudzībā iesaistītas iestādes un monitoringa populācija

Gripas uzraudzība tiek veikta desmit administratīvajās teritorijās – deviņas republikas nozīmes pilsētas un Gulbenes novads. Monitoringā tiek iesaistītas primārās veselības aprūpes iestādes (ģimenes ārsta prakses), stacionārās ārstniecības iestādes un izglītības iestādēs.

Monitoringā iesaistītās ģimenes ārsta prakses un monitoringa populācija

Katru sezonu tiek atlasītas 55 līdz 70 ģimenes ārsta prakses, kas sniedz informāciju par pacientu skaitu, kas vērsušies ambulatorajā iestādē akūto augšējo elpceļu infekciju, gripas un pneimoniju gadījumos. Aprakstāmajā sezonā ziņojumus snieguši 55 ģimenes ārsti. Monitoringā iesaistīto iedzīvotāju skaits kopā bijis 92 025 jeb 4,8% no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita. Balstoties uz ziņojumiem par apmeklējumu skaitu ģimenes ārsta praksēs (ĢĀP), tiek aprēķināta iknedēļas gripas un citu AAEI intensitāte, t.sk. pa teritorijām un vecuma grupām.

Administratīvā teritorija	ĢĀP skaits	Reģistrēto pacientu skaits pa vecuma grupām					Īpatsvars no iedzīvotāju skaita (%)
		0–4	5–14	15–64	65 un>	Kopā	
Daugavpils	5	418	1031	6318	1961	9728	11.9
Gulbenes novads	3	141	480	2256	645	3522	15.2
Jelgava	2	182	390	2083	476	3131	5.6
Jēkabpils	2	125	326	1704	362	2517	11.5
Jūrmala	2	357	745	5208	1702	8012	16.1
Liepāja	4	342	714	4485	1486	7027	10.3
Rēzekne	2	138	265	2251	523	3177	11.5
Rīga	27	2285	4179	28490	9373	44327	6.1
Valmiera	1	107	191	1139	303	1740	7.5
Ventspils	7	373	922	5745	1804	8844	26.1
Kopā	55	4468	9243	59679	18635	92025	4,8
<i>% pa vecuma grupām</i>		<i>4,9%</i>	<i>10,0%</i>	<i>64,9%</i>	<i>20,2%</i>	<i>100%</i>	

Monitoringā iesaistītās slimnīcas

Monitoringā kopā tiek iesaistītas 10 slimnīcas (123 nodaļas ar 2 719 gultavietām) 9 administratīvajās teritorijās. Slimnīcu uzņemšanas nodaļas iknedēļu sniedz informāciju par pacientiem hospitalizētiem ar aizdomām par gripu un gripas izraisītu pneimoniju pa vecuma grupām.

Administratīvā teritorija	Slimnīcas nosaukums	Nodaļu skaits	Gultu skaits
Daugavpils	SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca"	18	600
Jelgava	SIA "Jelgavas pilsētas slimnīca"	8	256
Jēkabpils	SIA "Jēkabpils reģionālā slimnīca"	15	193
Jūrmala	SIA "Jūrmalas slimnīca"	5	100
Liepāja	SIA "Liepājas reģionālā slimnīca"	17	338
Rēzekne	SIA "Rēzeknes slimnīca"	9	305
Rīga	SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca"	8	129
	VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca"	13	292
Valmiera	SIA "Vidzemes slimnīca"	14	230
Ventspils	SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca"	16	276
KOPĀ	10 slimnīcas	123	2 719

Monitoringā iesaistītās izglītības iestādes

Aprakstāmajā sezonā monitoringā tika iekļautas 30 vispārējās izglītības iestādes (20 129 skolēni) un 33 pirmsskolas izglītības iestādes (6 252 bērni), lai sniegtu informāciju par izglītības iestādes apmeklējumu katras nedēļas ceturtdienā.

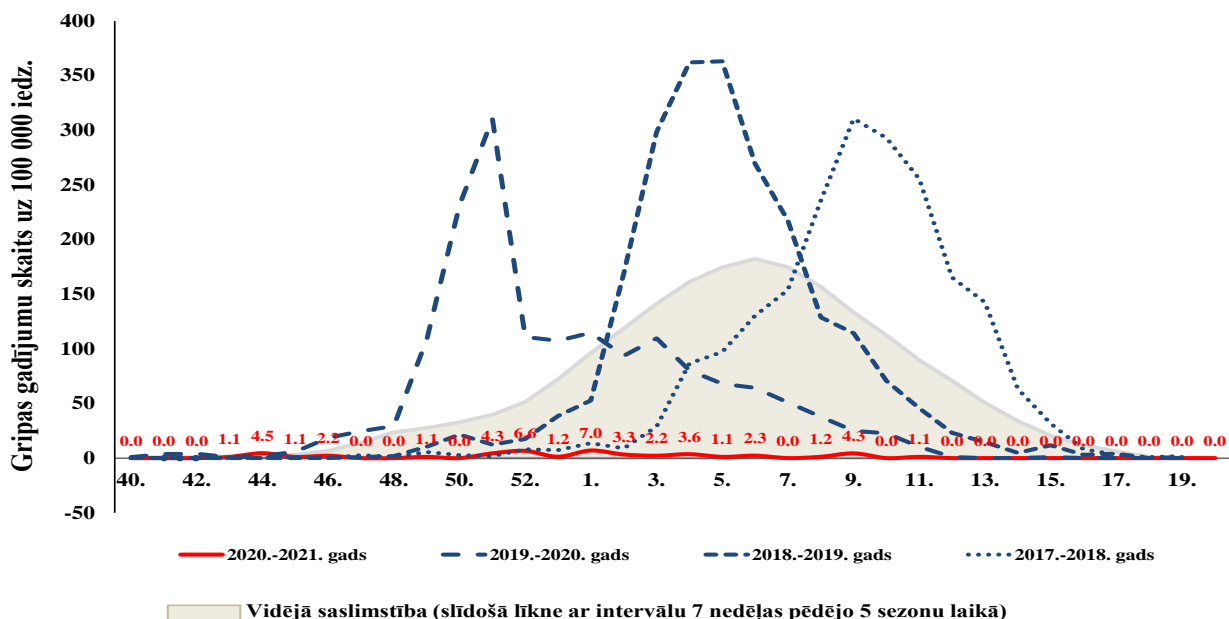
Administratīvā teritorija	Vispārējās izglītības iestādes		Pirmsskolas izglītības iestādes	
	Iestāžu skaits	Skolēnu skaits	Iestāžu skaits	Bērnu skaits
Daugavpils	2	1 678	4	620
Gulbenes novads	1	1 161	1	114
Jelgava	1	756	1	243
Jēkabpils	1	1 275	1	409
Jūrmala	2	754	2	641
Liepāja	2	1 243	2	314
Rēzekne	1	447	2	393
Rīga	11	8 535	12	1 973
Valmiera	1	540	1	231
Ventspils	8	3 740	7	1 314
Kopā	30	20 129	33	6 252

Vēršanās ambulatorajās iestādēs un elpceļu infekciju intensitāte

Gripas izplatības intensitāte visā 2020.–2021. gada sezonas laikā nepārsniedza starpsezonu līmeni. Arī citu akūto augšējo elpceļu infekciju (AAEI) izplatības intensitāte 2020.–2021. gada sezonā bijusi ievērojami zemāka nekā iepriekšējās sezonās.

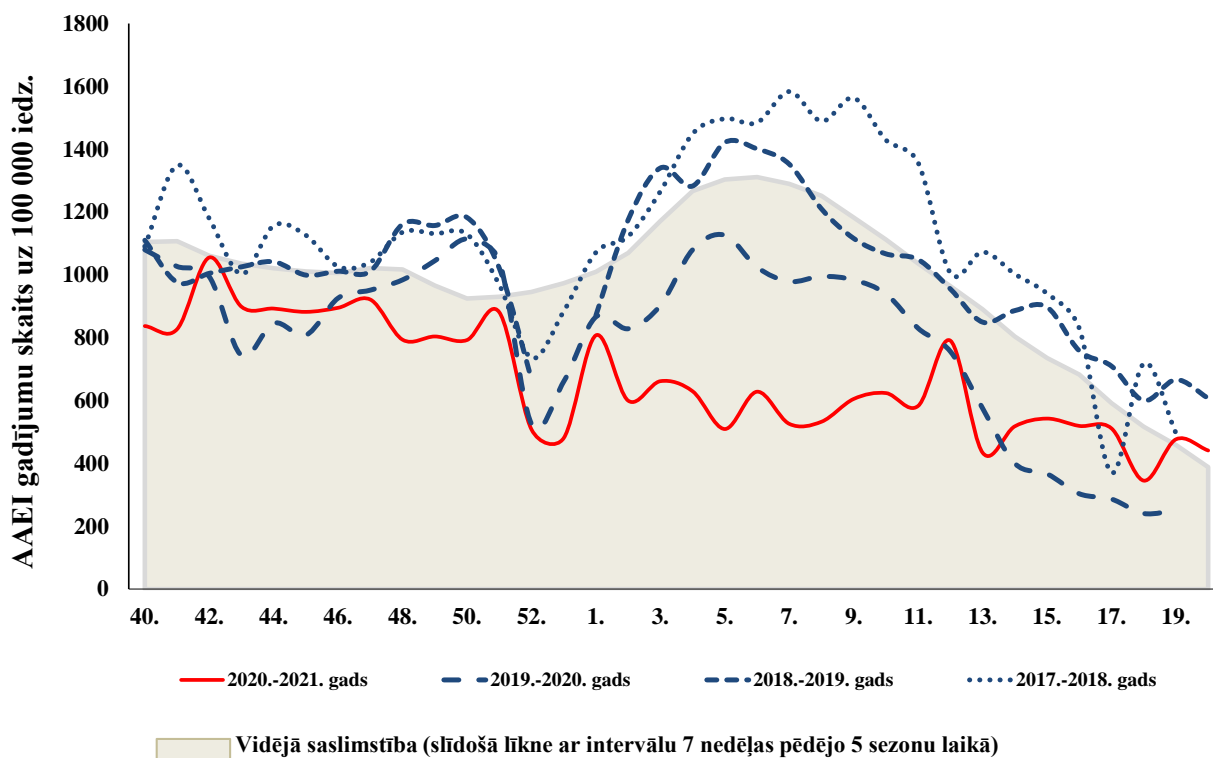
Pacientu vēršanās ambulatorajās iestādēs gripas gadījumos

Gripas epidēmiskā izplatība 2020.–2021. gada sezonā netika novērota. Iepriekšējās sezonās epidēmijas sākums bija novērots novembra beigās, decembrī vai janvāra sākumā. Epidēmiskā izplatība ilga līdz marta sākumam vai līdz pat aprīļa beigām (2017.–2018. gada sezonā). Maksimālais vērsušos pacientu skaits tika reģistrēts 2019. gada 51.–52. nedēļā (2019.–2020. gada sezona), 2019. gada 4.–6. nedēļā (2018.–2019. gada sezona) un 2018. gada 9.–10. nedēļā (2017.–2018. gada sezona).

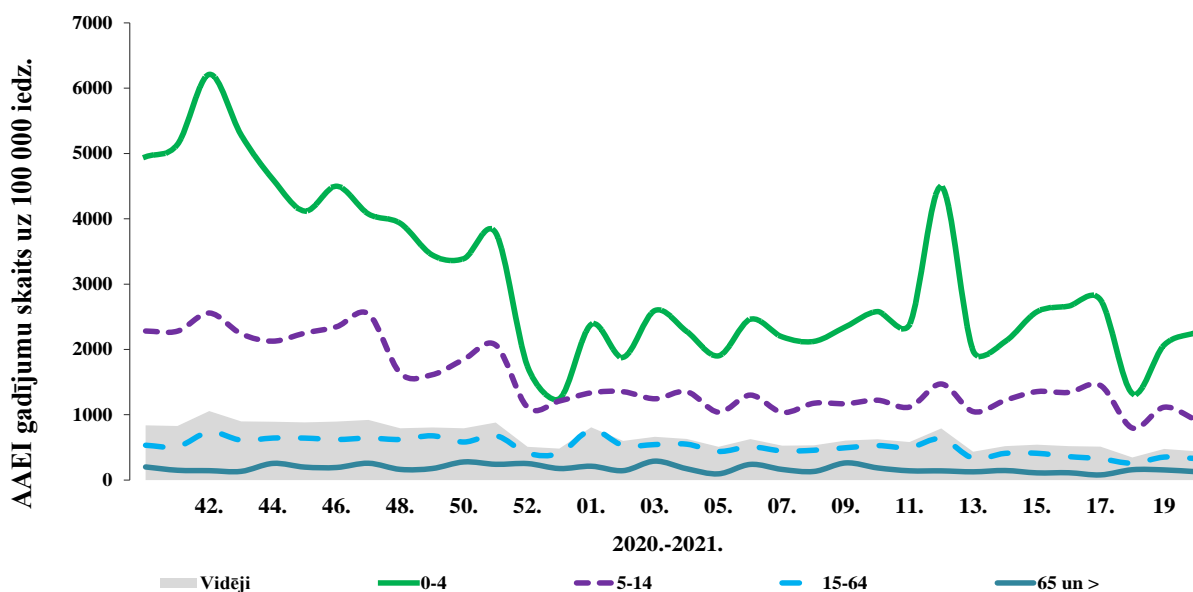
Vēršanās ambulatorajās iestādēs AAEI gadījumos

Pacientu vēršanās AAEI gadījumos ambulatorajās monitoringa iestādēs no sezonas sākuma (2020. gada 40. nedēļa) līdz pat sezonas beigām bija ievērojami zemāka nekā iepriekšējās sezonās. Īpaši zemi šie rādītāji bija sezonas otrajā pusē – no 2021. gada 2. nedēļas līdz pat sezonas beigām. Taču šie dati vērtējami piesardzīgi, jo elpceļu infekciju izplatību ievērojami ietekmējuši ierobežojošie pasākumi, kas tika ieviesti saistībā ar ārkārtas situāciju un Covid-19 infekcijas izplatību.

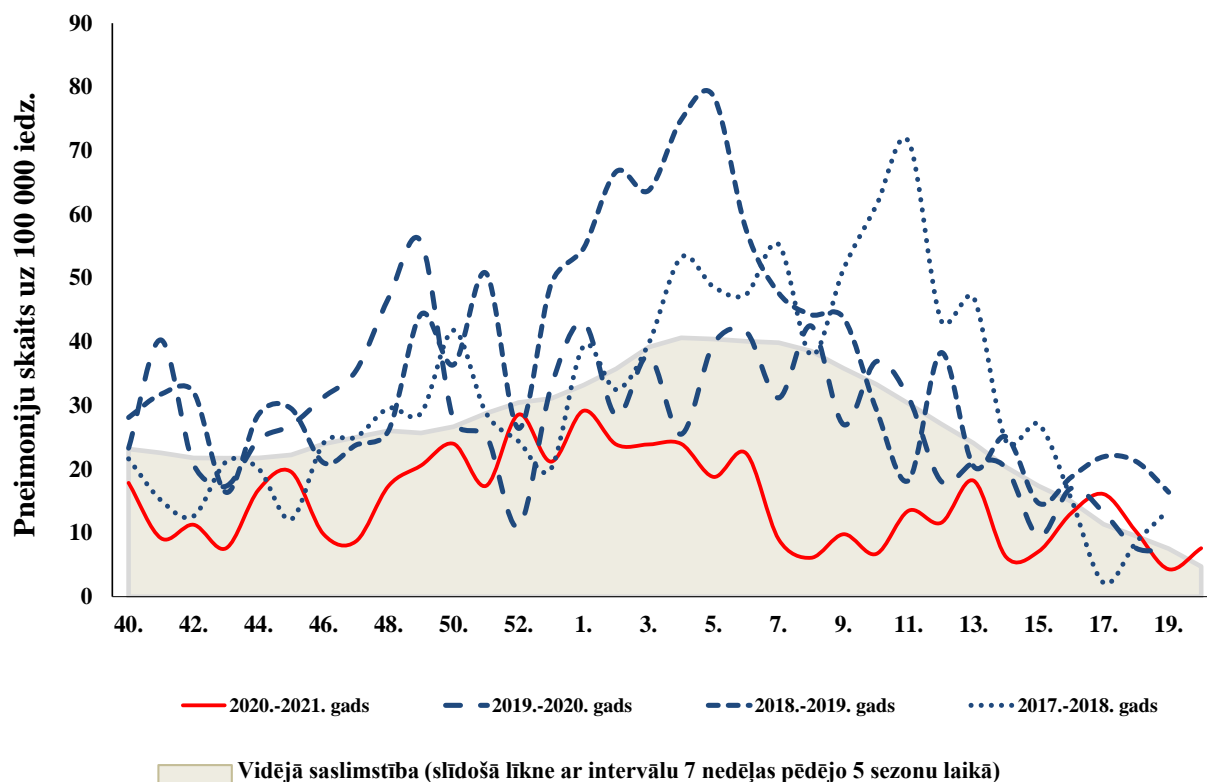
AAEI intensitāte atsevišķās vecuma grupās

Augstākā saslimstība ar AAEI sezonas laikā reģistrēta bērniem 0–4 gadu un 5–14 gadu vecuma grupā, kas bija augstāka nekā vidējā saslimstība. Visaugstākā saslimstība ar AAEI tika novērota pašā sezonas sākumā – no 2020. gada 40. līdz 51. nedēļai.

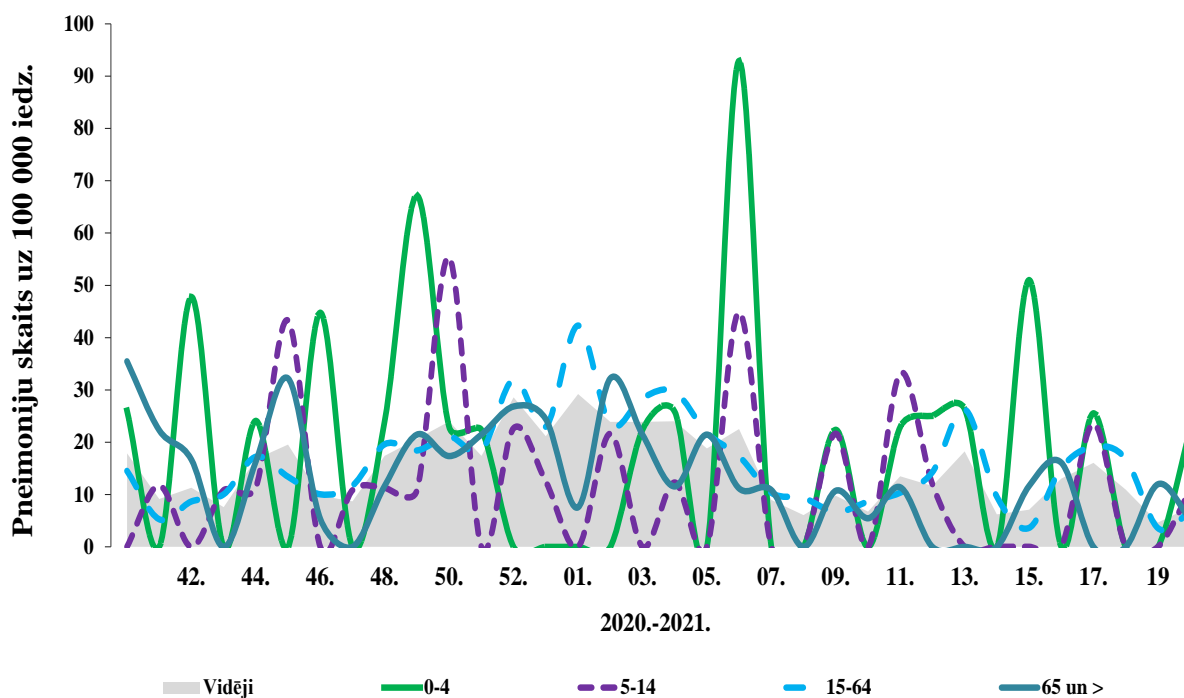
Pneimoniju intensitāte

Vēršanās ambulatorajās iestādēs pneimoniju gadījumos salīdzinājumā ar iepriekšējām sezonām bija ievērojami zemāka visā sezonas laikā.

Pneimoniju intensitāte atsevišķās vecuma grupās

Augstāka saslimstība ar pneimonijām tāpat kā citās sezonās reģistrēta bērniem 0–4 un 5–14 gadu vecuma grupā.

Gripas izplatība un intensitāte atsevišķās administratīvajās teritorijās

Lielākajā daļā teritoriju ģimenes ārstu praksēs gripas gadījumi netika reģistrēti. Par sporādiskiem gripas gadījumiem ziņoja ģimenes ārsti Rīgā, Jūrmalā, Daugavpilī un Gulbenē.

2020.-2021. (nedēļas)

Teritorija	41.	43.	45.	47.	49.	51.	53.	02.	04.	06.	08.	10.	12.	14.	16.	18.	20.
Daugavpils						■											
Gulbenes nov.								■	■	■			■				
Jelgava																	
Jēkabpils																	
Jūrmala		■	■														
Liepāja																	
Rēzekne																	
Rīga		■	■		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Valmiera																	
Ventspils																	
Vidēji Latvija		■	■		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

0	- nav reģistrēta	■	200 - 399 uz 100 000 iedz.	- vidēja
< 100 uz 100 000 iedz.	- ļoti zema	■	400 - 599 uz 100 000 iedz.	- augsta
100 - 199 uz 100 000 iedz.	- zema	■	> 600 uz 100 000 iedz.	- ļoti augsta

Gripas intensitāte salīdzinājumā ar iepriekšējām sezonām

Sezonas laikā gripas intensitāte bija ļoti zema, maksimālā intensitāte nepārsniedza 7 gadījumus uz 100 000 iedzīvotāju. Vidējā saslimstības intensitāte valstī virs 100 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotājiem aprakstāmajā sezonā netika novērota. Parasti šis periods ilgst no divām līdz sešām nedēļām.

Sezona	Nedēļas, kad gripas intensitāte pārsniedza 100 gadījumus uz 100 000 iedz.	Nedēļas, kad noteikta maksimālā intensitāte	Maksimālā intensitāte (gadījumu skaits uz 100 000 iedz.)
2020.-2021.	–	1.	7,0
2019.-2020.	49.-10.	51.	310,5
2018.-2019.	3.-10.	5.-6.	362,1–363,0
2017.-2018.	7.-14.	10.	310,6
2016.-2017.	3.-10.	5.	421,9
2015.-2016.	4.-10.	5.	216,3
2014.-2015.	4.-9.	5.	569,5
2013.-2014.	–	7.	12,8
2012.-2013.	4.-15.	5.-8.	428,1–454,1
2011.-2012.	10.-13.	11.	240,3
2010.-2011.	3.-8.	5.	463,6

Hospitalizētie pacienti gripas gadījumos

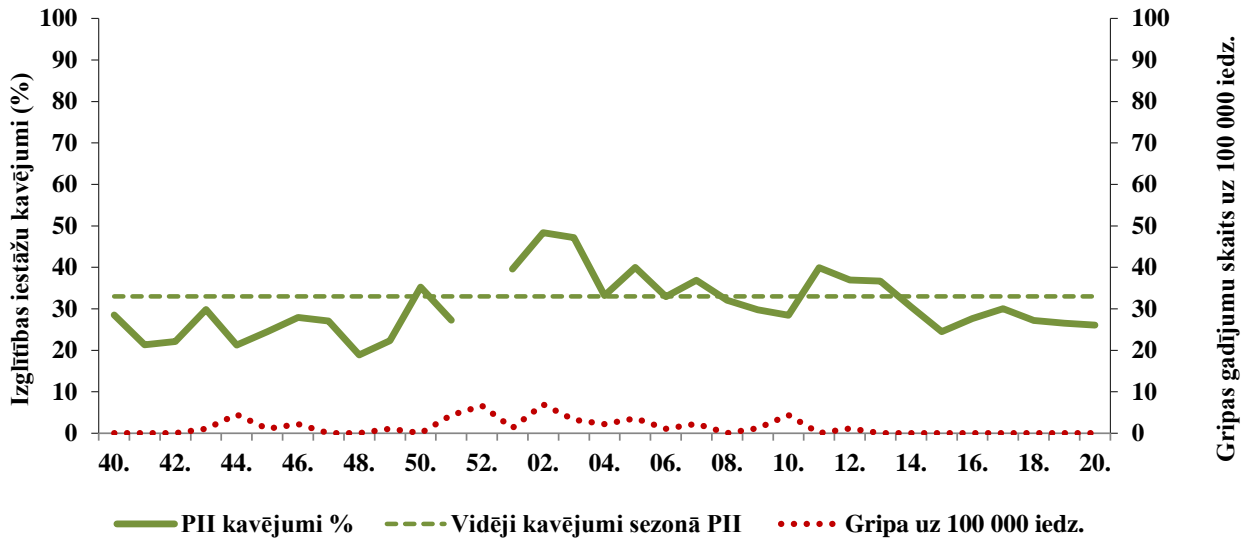
Aprakstāmajā sezonā ziņots par diviem stacionētiem gripas pacientiem Rīgas slimnīcā (2020. gada 44. un 51. nedēļā).

Iepriekšējā 2019.-2020. gada sezonā monitoringā iekļautajās 11 slimnīcās tika hospitalizēti 1 488 pacienti: 1 249 (83,9%) pacienti ar gripu un 239 (16,1%) pacienti ar gripas izraisītu pneimoniju.

Izglītības iestāžu apmeklējums

Gandrīz visas 2020. – 2021. gada sezonas laikā vispārējās izglītības iestādēs skolēniem mācības notika attālināti. No 2020. gada oktobra beigām attālināti mācījās 7.-12. klašu skolēni un no decembra sākuma arī 5.– 6. klašu skolēni mācījās attālināti.

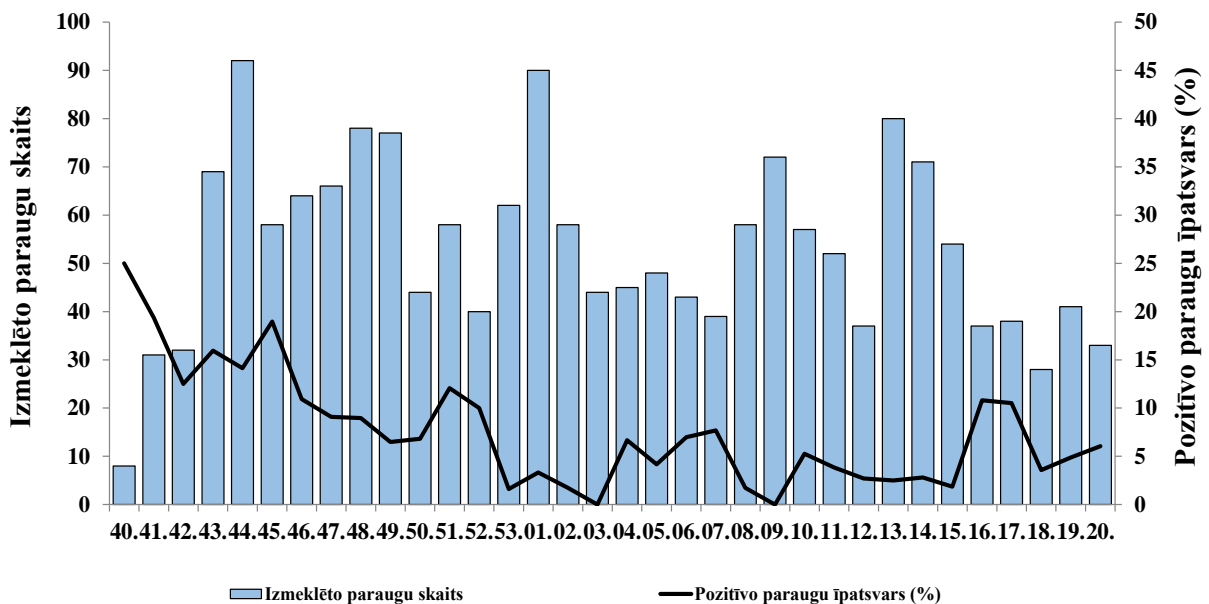
Pirmskolas izglītības iestādēs vidējais apmeklējums bijis 69,4%.

Virusoloģijas dati

SIA „Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīca” Nacionālā mikrobioloģijas references laboratorijā sezonas laikā uz elpceļu vīrusiem izmeklēti 1 804 personu klīniskie paraugi, no tiem 128 (7,1 %) bija pozitīvie paraugi uz elpceļu vīrusiem.

Izmeklēto paraugu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējām piecām sezonām, kad tika izmeklēti vidēji vairāk nekā 6 000 paraugi sezonā, bijis ievērojami mazāks. Arī pozitīvo paraugu īpatsvars 2020.-2021. gada sezonā bija ievērojami zemāks (7,1%) – iepriekšējās sezonās pozitīvo paraugu īpatsvars pārsniedzis pat 50%.

Izmeklēto paraugu un apstiprināto elpceļu vīrusu skaits pa nedēļām

2020. – 2021. gada sezonā NMRL laboratorijā gripas vīrusi nebija noteikti. Apstiprināti citi respiratorie vīrusi – rinovīrusi (56), adenovīrusi (39), cilvēka metapneimovīrusi (14), sezonālie koronavīrusi (8), bokavīrusi (4), respiratorā sincītijs vīrusi (3), enterovīrusi (2), paragripa I tipa (1) un paragripa III tipa vīruss (1).

Nedēļas	Izmeklēto paraugu skaits	A gripa	B gripa	Paragripa I	Paragripa II	Paragripa III	Paragripa IV	RSV	Adenovīrusi	Rinovīrusi	hMPV	Bokavīrusi	Koronavīrusi	Enterovīrusi	Pozitīvo paraugu skaits	Pozitīvo paraugu īpatsvars (%)	Gripas pozitīvo paraugu īpatsvars (%)	RSV pozitīvo īpatsvars (%)
40.	8								1		1				2	25.0	0.0	0.0
41.	31								1	4	1				6	19.4	0.0	0.0
42.	32								1	2		1			4	12.5	0.0	0.0
43.	69								3	7	1				11	15.9	0.0	0.0
44.	92								5	6	1			1	13	14.1	0.0	0.0
45.	58								5	6					11	19.0	0.0	0
46.	64								1	5	1				7	10.9	0.0	0
47.	66								1	4	1				6	9.1	0.0	0
48.	78							1	2	4					7	9.0	0.0	1.3
49.	77									4	1				5	6.5	0.0	0
50.	44									2	1				3	6.8	0.0	0
51.	58								5	1			1		7	12.1	0.0	0
52.	40								2	1			1		4	10.0	0.0	0
53.	62									1					1	1.6	0.0	0
01.	90								1	2					3	3.3	0.0	0
02.	58								1						1	1.7	0.0	0
03.	44														0	0.0	0.0	0
04.	45					1			1	1				1	4	8.9	0.0	0
05.	48										1		1		2	4.2	0.0	0
06.	43									2		1			3	7.0	0.0	0
07.	39			1							1	1			3	7.7	0.0	0
08.	58									1					1	1.7	0.0	0
09.	72														0	0.0	0.0	0
10.	57								3						3	5.3	0.0	0
11.	52										2				2	3.8	0.0	0
12.	37								1						1	2.7	0.0	0
13.	80											1	1		2	2.5	0.0	0
14.	71								1	1					2	2.8	0.0	0
15.	54								1						1	1.9	0.0	0
16.	37								2	1			1		4	10.8	0.0	0
17.	38							1					3		4	10.5	0.0	2.6
18.	28										1				1	3.6	0.0	0
19.	41							1		1					2	4.9	0.0	2.4
20.	33								1		1				2	6.1	0.0	0
Kopā	1804	0	0	1	0	1	0	3	39	56	14	4	8	2	128	7.1	0.0	0.2

Noteikto respiratoro vīrusu īpatsvars

Aprakstāmajā sezonā laboratoriski netika apstiprināts neviens gripas vīruss. Vislielāko īpatsvaru no pozitīvajiem paraugiem veidoja rinovīrusi (43,8%) un adenovīrusi (30,5%). Respiratori sincītiālā vīrusa īpatsvars (2,3%) bijis ievērojami mazāks nekā iepriekšējās sezonās. Paragripas vīrusi veidoja mazāk kā 2% no visiem pozitīvajiem paraugiem.

Iepriekšējā 2019. – 2020. gada sezonā vairāk nekā 50% no pozitīvajiem paraugiem bija apstiprināti gripas vīrusi, t.sk. 22,8 % *A tipa* un 27,4% *B tipa* gripas vīrusi.

Respiratorie vīrusi	2017.–2018.		2018.-2019.		2019.-2020.		2020.-2021.	
	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%
A gripa	1382	30,7	1742	57,9	230	22,8	0	0.0
B gripa	1251	27,8	3	0,1	277	27,4	0	0.0
RSV	494	11,0	257	8,5	121	12,0	3	2.3
Adenovīrusi	375	8,3	211	7,0	63	6,2	39	30.5
Rinovīrusi	353	7,8	294	9,8	165	16,3	56	43.8
Paragripa I	63	1,4	7	0,2	16	1,6	1	0.8
Paragripa II	4	0,1	5	0,2	1	0,1	0	0.0
Paragripa III	41	0,9	19	0,6	0	0,0	1	0.8
Paragripa IV	14	0,3	19	0,6	5	0,5	0	0.0
hMPV	125	2,8	147	4,9	26	2,6	14	10.9
Bokavīrusi	187	4,2	99	3,3	21	2,1	4	3.1
Koronavīrusi	135	3,0	111	3,7	63	6,2	8	6.3
Enterovīrusi	77	1,7	94	3,1	22	2,2	2	1.6
Kopā	4 501	100,0	3 008	100,0	1 010	100,0	128	100.0

Gripas vīrusu tipēšana

Iepriekšējās sezonās cirkulējošo vīrusu struktūra bija atšķirīga. Katrā sezonā izplatījās abi *A tipa* gripas vīrusa apakštipi *A/H3* un *A/H1pdm09* dažādās proporcijās. No raksturotiem *B tipa* gripas vīrusiem 2017. – 2018. gada sezonā dominēja *B/Yamagata*, turpretī 2019. – 2020. gada sezonā no *B tipa* gripas izplatījās tikai *B/Victoria* līnijas vīrusi. Savukārt 2018.-2019. gada sezonā dominēja *A tipa* gripa un tikai sezonas pašās beigās bija noteikti daži *B tipa* gripas vīrusi.

Sezona	2017.-2018.	2018. -2019.	2019.-2020.	2020.-2021.
<i>A (netipēti)</i>	1 147	1 334	228	0
<i>A (H1)pdm09</i>	56	294	18	0
<i>A (H3)</i>	93	114	39	0
<i>B (netipēti)</i>	983	1	162	0
<i>B /Yamagata</i>	221	1	0	0
<i>B /Victoria</i>	3	1	115	0
Kopā	2 503	1 745	507	0

Gripas izraisītie nāves gadījumi un kopējā mirstība

Aprakstāmajā 2020.–2021. gada sezonā ziņojumi par nāves gadījumiem pacientiem ar apstiprinātu vai varbūtēju gripas infekciju ārstniecības personas nav ziņojušas.

Iepriekšējās sezonās – 2017.–2018., 2018.–2019. un 2019.–2020. gada sezonā reģistrēti, attiecīgi, 91, 86 un 26 nāves gadījumi pacientiem ar apstiprinātu gripas infekciju.

Kopējās mirstības rādītāji Latvijā no 2010. gada oktobra līdz 2021. gada jūnijam¹

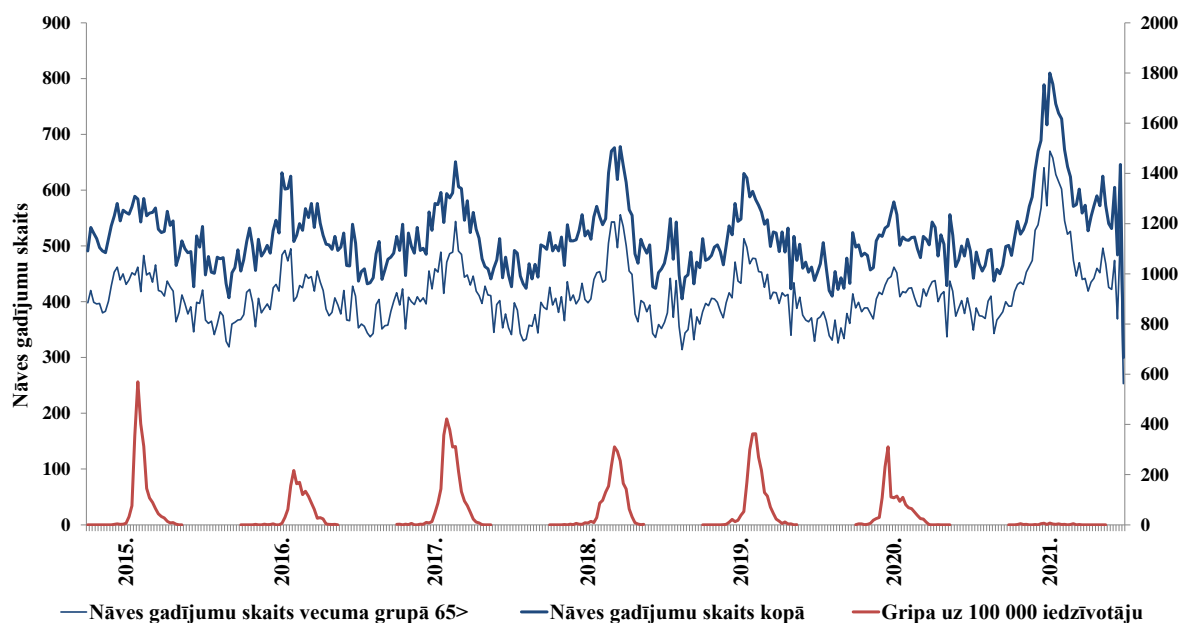
SPKC Veselības statistikas nodaļas dati par kopējo nāves gadījumu skaitu (izņemot ārējo ceļoņu izraisītos nāves gadījumus) no 2015. gada 40. nedēļas līdz 2021. gada 26. nedēļai rāda, ka visaugstākie iknedēļas mirstības rādītāji katru sezonu tiek novēroti gripas epidēmijas laikā. Kopējā iknedēļas mirstības svārstības sakrīt ar mirstības svārstībām vecuma grupā ≥ 65 .

Aprakstāmajā sezonā, kad gripas izplatība Latvijā netika novērota, kopējās mirstības rādītājus ir ietekmējusi Covid-19 pandēmija. Kopējā mirstība 2020. – 2021. gada sezonā bijusi visaugstākā pēdējo 10 sezonu laikā. Vislielākais mirušo skaits (> nekā 700 nāves gadījumi

¹ <https://www.spkc.gov.lv/lv/statistika-un-petijumi/statistika/veselibas-aprupes-statistika1>

nedēļā) reģistrēts laika periodā no 2020. gada 52. nedēļas līdz 2021. gada 5. nedēļai, kad Latvijā tika novērota visaugstākā Covid-19 izplatības intensitāte.

Kopējā mirstība un gripas intensitāte no 2014.-2015. gada sezonas

Vakcinācija pret gripu

Saskaņā ar Ministru kabineta 2000. gada 26. septembra noteikumiem Nr. 330 "Vakcinācijas noteikumi" no 2019.-2020. gada vakcināciju pret gripu valsts apmaksā: grūtniecēm (3.4. punkts) un bērniem vecumā no 6 līdz 24 mēnešiem (iekļauta Bērnu vakcinācijas kalendārā, MK noteikumu 1. pielikums).

Savukārt saskaņā ar Ministru kabineta 2006. gada 31. oktobra noteikumiem Nr. 899 "Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība" (1. pielikums 16.1 apakšpunkts) vakcīna pret gripu tiek kompensēta:

100% apmērā - bērniem vecumā no 24 mēnešiem līdz 18 gadiem, kuri slimo ar hroniskām plaušu, kardiovaskulārām, vielmaiņas, nieru slimībām, kā arī bērniem ar imūndeficītu un bērniem, kuri saņem imūnsupresīvu terapiju vai ilgstoši ārstējas ar acetilsalicilātiem un

50% apmērā - senioriem vecumā no 65 gadiem un pieaugušajiem, kuri slimo ar hroniskām plaušu, kardiovaskulārām, vielmaiņas un nieru slimībām, kā arī ar imūndeficītu un personas, kuras saņem imūnsupresīvo terapiju, kā arī personām ar mentāla rakstura saslimšanām.

No 2021. gada oktobra visām riska grupām vakcīna tika kompensēta 100% apmērā.

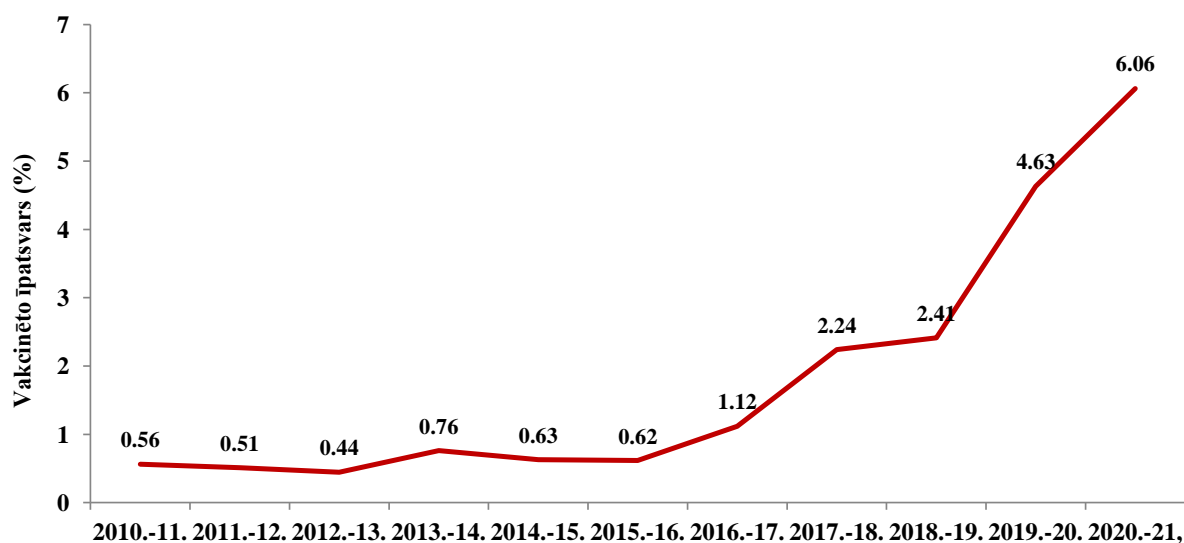
Riska grupu vakcinācija ar valsts kompensējamo vakcīnu

Vecuma grupas	2011.-2012.	2012.-2013.	2013.-2014.	2014.-2015.	2015.-2016.	2016.-2017.	2017.-2018.	2018.-2019.	2019.-2020.	2020.-2021.
6–23 mēn.	49	34	69	87	51	363	606	973	21 427 ²	23 876 ²
2–17 gadi	172	166	374	422	324	851	1461	1 767	3 745 ¹	1 006 ¹
18–64 gadi	1 822	1 990	3 735	3 614	2 720	5 716	9 672	11 939	20 642 ³	6 210 ¹
65 un >	6 443	7 018	11 144	11 139	9 220	16 609	27 150	31 533	43 110 ¹	35 860 ¹
Kopā	8 486	9 208	15 322	15 262	12 315	23 539	38 889	46 212	88 924	66 952

¹ Nacionālā veselības dienesta dati ; ² SPKC dati ; ³ Ieskaitot SPKC datus par grūtnieču vakcināciju;

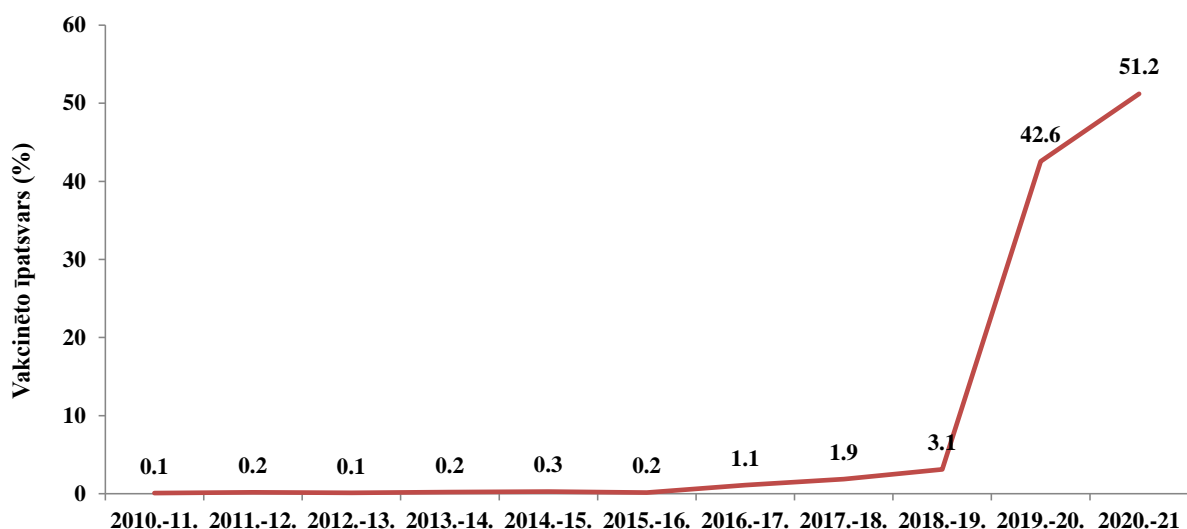
Imunizācijas līmenis Latvijas iedzīvotāju populācijā pa sezonām*

Vakcinēto iedzīvotāju skaits pret sezonālo gripu, salīdzinot ar iepriekšējo sezonu, palielinājies - kopā vakcināti 114 774 iedzīvotāji. Saskaņā ar Slimību profilakses un kontroles datiem valsts apmaksāto vakcīnu 2020.-2021. gada sezonā ir saņēmuši 58 292 iedzīvotāji: t.sk bērni līdz 2 gadu vecumam (23 876), grūtnieces (4 940), sociālās aprūpes centru (SAC) iemītnieki (7 027) un darbinieki (1 739), ārstniecības iestāžu darbinieki (7 361) un citas riska grupas (13 349). Valsts neapmaksāto vakcīnu saņēmuši kopā 56 482 iedzīvotāji. Vidējais imunizācijas līmenis sasniedzis vismaz 6,06% no visas Latvijas iedzīvotāju populācijas.

Bērnu vakcinācija pret gripu vecumā no 6 līdz 23 mēnešiem

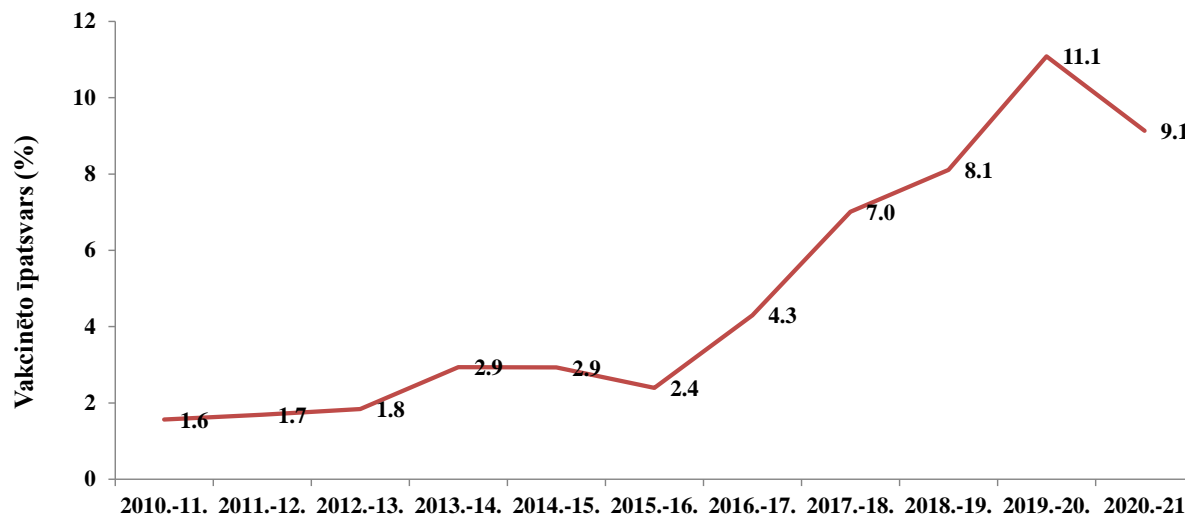
Vakcinēto bērnu īpatsvars vecuma grupā no 6 līdz 23 mēnešiem ievērojami pieaudzis, jo bērnu vakcinācija kopš 2019. gada ir iekļauta bērnu valsts imunizācijas programmā, kas tiek apmaksāta no valsts budžeta līdzekļiem.

Senioru vecumā no 65 gadiem vakcinācija pret gripu*

Atbilstoši Eiropas Komisijas rekomendācijām 2014.–2015. gada sezonā Eiropas dalībvalstīs šajā vecuma grupā bija jāsasniedz 75% imunizācijas līmenis. 2019.–2020. gada sezonā Latvijā vakcinācijas līmenis iedzīvotāju grupā ≥ 65 gadi palielinājies līdz 11,1%, taču joprojām tas bijis viens no viszemākajiem rādītājiem Eiropas Savienības valstu vidū.

2020.–2021. gadā 35 860 seniori ir saņēmuši kompensējamo vakcīnu pret gripu jeb 9,1% no iedzīvotāju skaita šajā vecuma grupā. Pēc 2021. gada janvāra senioriem tika piedāvāta valsts apmaksāta vakcīna (informācijas par vakcinēto skaitu ar valsts apmaksāto vakcīnu nav).

* 2020.–2021. gada sezonā iekļauti NVD dati par kompensējamās vakcīnas izlietojumu

Grūtnieču vakcinācija

Sākot ar 2012. gada 1. augustu Latvijā grūtnieces saņēma 50% kompensējamo gripas vakcīnu. 2018.–2019. gada sezonā ar valsts kompensējamo vakcīnu pret gripu vakcinētas 359 grūtnieces (2017.–2018. gada sezonā – 193 un 2016.–2017. gada sezonā – 185 grūtnieces).

No 2019. gada grūtnieces saņem 100% valsts apmaksātu vakcīnu pret gripu: 2019.–2020. gada sezonā bija vakcinētas 5 156 grūtnieces un 2020.–2021. gada sezonā – 4 940 grūtnieces.

Sezonas raksturojums Eiropas reģionā un Ziemeļu puslodē

2020.–2021. gada gripas sezonas raksturojums Eiropas reģionā²

Gripas vīrusu cirkulācija Eiropas reģionā nepārsniedza bāzes līmeni, neskatoties uz plašām un regulārajām pārbaudēm uz gripas vīrusiem. Gripas aktivitāte visas sezonas laikā saglabājās ļoti zemā līmenī, visticamāk, dažādu sabiedrības veselības un sociālo pasākumu, ietekmē, kas tika veikti, lai samazinātu SARS-CoV-2 pārnesanu.

Covid-19 pandēmija ir ietekmējusi veselības aprūpes iestāžu darbību, pacientu vēršanos veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai, kā arī paraugu testēšanas iespējas valstīs un Eiropas reģiona apgabalos, kas negatīvi ietekmēja gripas epidemioloģisko un virusoloģijas datu vākšanu no 2020. gada marta.

Tomēr 2020.–2021. gada sezonas laikā uzraudzība uzlabojās un, lai gan bija neliels pārbaudīto paraugu skaita samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējām sezonām, bija konstatēts

² <http://flunewseurope.org/>

ievērojams gripas infekciju skaita samazinājums (>99%), un iknedēļas noteikto gripas vīrusu daudzums bija līdzīgs starpsezonu periodos noteikto gripas vīrusu skaitam.

Gripas uzraudzības tīklā noteikto *A* un *B* tipa gripas vīrusu tipēšana

Vīrusa tips un apakštīps	2020. -2021. gada sezona	
	skaits	% ^a
<i>A</i> tipa gripas vīrusi	30	65,2
<i>A(H1N1)pdm09</i>	13	59,1
<i>A(H3N2)</i>	9	40,9
<i>A</i> netipēts	8	-
<i>B</i> tipa gripas vīrusi	16	34,8
<i>B/Victoria</i> līnija	2	100,0
<i>B/Yamagata</i> līnija	0	0
Nav noteikta līnija	14	-
Noteikti kopā (paraugu skaits kopā)	46 (43 474)	0,1

Ārpus gripas uzraudzības tīklā noteikto *A* un *B* tipa gripas vīrusu tipēšana

Vīrusa tips un apakštīps	2020. -2021. gada sezona	
	skaits	% ^a
<i>A</i> tipa gripas vīrusi	438	50,8
<i>A(H1N1)pdm09</i>	28	35,4
<i>A(H3N2)</i>	51	64,6
<i>A</i> netipēts	359	-
<i>B</i> tipa gripas vīrusi	425	49,2
<i>B/Victoria</i> līnija	11	78,6
<i>B/Yamagata</i> līnija	3	21,4
Nav noteikta līnija	411	-
Noteikti kopā (paraugu skaits kopā)	863 (845 810)	0,1

a *A* un *B* tipa vīrusiem saucējs ir kopējais noteikto gripas vīrusu skaits; *A* tipa gripas vīrusu apakštīpiem saucējs ir kopējais tipēto *A* tipa gripas vīrusu skaits; *B* tipa gripas vīrusu celmiem saucējs ir kopējais raksturoto *B* tipa gripas vīrusu skaits

Gripas vīrusu ģenētiskais raksturojums³

2020.–2021. gada sezonā (40./2020.–12./2021. nedēļa) ģenētiski raksturoti 11 gripas vīrusi:

- viens *A(H1N1)pdm09* vīruss, kas attiecināts uz 6B.1A5A+187V/A grupu, ko pārstāv *A/GuangdongMaonan/SWL1536/2019*.
- četri *A(H3N2)* vīrusi, no kuriem:
 - divi no apakšgrupas 3C.2a1b+T131K-A, ko pārstāv *A/Slovenia/1637/2020*,
 - viens no apakšgrupas 3C.2a1b+T135K-A, ko pārstāv *A/Dānija/3264/2019* un
 - viens no apakšgrupas 3C.2a1b+T135K-B, ko pārstāv *A/Honkonga/2671/2019*.
- seši *B/Victoria* līnijas vīrusi, no kuriem:
 - četriem netika noteikta piederība apakšgrupai,
 - divi bijī no apakšgrupas 1A(Δ3)B, ko pārstāv *B/Washington/02/2019*.

³ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Influenza-characterisation-report-March-2021.pdf>

Gripas vīrusu pārbaude uz jutību pret neiraminidāzes inhibitoriem

PVO Eiropas reģionā 2020. – 2021.gada sezonā ir pārbaudīti četri gripas vīrusi.

Jutība pret neiraminidāzes inhibitoriem (NAI: oseltamivirs un zanamivirs) pārbaudīta diviem *A(H3N2)* un diviem *B/Victoria* līnijas vīrusiem. Visiem četriem vīrusiem bija uzrādīta normāla abu NAI inhibīcija.

2019.–2020. gada gripas sezonā no 2 292 vīrusiem, kas novērtēti attiecībā uz jutīgumu pret NAI, tikai deviņi (0,39%) vismaz viena NAI uzrādīja samazinātu vai ļoti samazinātu inhibīciju (RI/HRI).

2020.-2021.gada sezonā uz jutību pret oseltamiviru un zanamiviru fenotipiski ir novērtēti pieci gripas vīrusi: viens *A(H3N2)* un četri *B/Viktorijas* līnijas. Visi uzrādīja normālu inhibīciju abās NAI.

Vakcīnu sastāvs nākamajai sezonai

Ziemeļu puslodes 2021. – 2022. gada gripas sezonai.

2021. gada 26. februārī notikušajā PVO Konsultatīvā sanāsmē tika apstiprināts vakcīnu sastāvs 2021.-2022. gada sezonai Ziemeļu puslodē.

Vakcīnās, kuru ražošanā tiek veikta izmantojot olas, jābūt šādiem komponentiem:

- *A/Victoria/2570/2019 (H1N1)pdm09*-līdzīgs vīruss;
- *A/Cambodia/e0826360/2020 (H3N2)*-līdzīgs vīruss;
- *B/Washington/02/2019(B/Victoria līnija)*-līdzīgs vīruss un
- *B/Phuket/3073/2013 (B/Yamagata līnija)*-līdzīgs vīruss.

Vakcīnās, kas tiek ražotas izmantojot šūnas jeb rekombinantās vakcīnās, jāiekļauj:

- *A/Wisconsin/588/2019 (H1N1)pdm09*-līdzīgs vīruss;
- *A/Cambodia/e0826360/2020 (H3N2)* līdzīgs vīruss;
- *B/Washington/02/2019(B/Victoria līnija)*-līdzīgs vīruss un
- *B/Phuket/3073/2013 (B/Yamagata līnija)*-līdzīgs vīruss.

Abu trīs-vērtīgo vakcīnu sastāvā kā *B* tipa vīrusa sastāvdaļa jāiekļauj *B/Victoria* līnijas *B/Washington/02/2019* līdzīgs vīruss. Pilns ziņojums par 2020. gada 28. februāra lēmumu ir publicēts PVO interneta vietnē ⁴.

PVO rekomendētais vakcīnas sastāvs 2021. gada sezonā Dienvidu puslodē ⁵

2020. gada gripas sezonā Dienvidu puslodē gripas vakcīnas ražošanai ieteicams izmantot:

- *A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09*-līdzīgs;
- *A/SouthAustralia/34/2019(H3N2)*-līdzīgs;
- *B/Washington /02/2019*-līdzīgu (*B/Victoria* līnija) un
- *B/Phuket/3073/2013*-līdzīgu (*B/Yamagata* līnija) – četru-komponentu gripas vakcīnā.

Par jaunā koronavīrusa SARS-CoV-2 pandēmiju

2020. gada 30. janvārī, ievērojot Ārkārtas komitejas ieteikumus, PVO ģenerāldirektors paziņoja, ka SARS-CoV-2 uzliesmojums ir starptautisks sabiedrības veselības ārkārtas stāvoklis (PHEIC).

Aktuālā informācija par 2019-nCoV izplatību Pasaules Veselības organizācijas un Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra interneta vietnēs:

⁴ https://www.who.int/influenza/vaccines/virus/recommendations/2021-22_north/en/

⁵ https://www.who.int/influenza/vaccines/virus/recommendations/2020_south/en/

PVO: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> ;
 ECDC: <https://www.ecdc.europa.eu/lv/novel-coronavirus-china>.

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra 18. oktobra 2021. gada aktualizētas vadlīnijas COVID-19 un gripas uzraudzībai⁶

ECDC rekomendē pāriet no COVID-19 ārkārtas uzraudzības uz ilgspējīgu uz mērķiem orientētu uzraudzību:

- Integrēta COVID-19, gripas un citu elpceļu patogēnu uzraudzība.
- Paplašināts kontrolpunktu pārklājums un pakalpojumu sniegšana, lai savāktu pietiekami daudz paraugu.
- Ziņošana par simptomātiskiem gadījumiem un laboratorisku testēšanu pacientiem ar COVID-19 simptomiem.
- Laboratoriski pārbaudīt, vēlams PQR, visus simptomātiskos gadījumus vai nodrošināt reprezentatīvu pacientu skaita testēšanu.
- Reprezentatīva SARS-CoV-2 pozitīvo paraugu sekvenēšana.
- Vakcīnas efektivitātes uzraudzība, ja iespējams, iekļaujot uzraudzības sistēmā.
- Mirstības uzraudzība.
- Seroepidemioloģiskie pētījumi.

Pasaules Veselības organizācijas rekomendācijas gripas uzraudzībai

- Turpināt gripas uzraudzību visa gada garumā.
- Pārbaudīt klīniskos paraugus uz gripu un SARS-CoV-2 vīrusiem
- Izmantot multiplex⁷ gripas un SARS-CoV-2 testus (valstīm, kuras saņēmušas reaģentu komplektus no GISRS).
- Ziņot epidemioloģisko un laboratorijas informāciju reģionālajām un globālajām gripas uzraudzības platformām.⁸

Materiālu sagatavoja: SPKC Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departamenta Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas epidemioloģe Raina Nikiforova (tālr. 67081594), piedaloties Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas vadītājai Larisai Savrasovai un Sabiedrības veselības analītiķei Lindai Krauzei.

Izmantoti materiāli:

- Gripas un citu akūto augšējo elpceļu infekciju monitoringa iknedēļas dati,
- Pasaules Veselības organizācijas Eiropas reģionālā tīkla informācija <http://www.flunewseurope.org/>,
- Eiropas slimību profilakses un kontroles centra gripas uzraudzības tīkla materiāli EISN (*European Influenza surveillance network*) – <https://ecdc.europa.eu/en/publications-data/influenza-europe-season-2016-2017>
- Pasaules Veselības organizācijas informācija - <http://www.who.int/influenza/vaccines/virus/recommendations/en/>
- Centrālās statistikas pārvaldes dati - <http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/?rxid=d432f9f1-9d83-4230-8b4d-dc13ddd032f9>
- SIA RAKUS stacionāra „Latvijas Infektoloģijas centrs” laboratorijas dati
- Nacionālā Veselības dienesta dati - <http://www.vmnvd.gov.lv/>

Materiāla pārpublicēšanas gadījumā atsauce uz SPKC ir obligāta.

Sezonas iknedēļas Epidemioloģijas biļetens ir pieejams SPKC mājas lapā: <http://www.spkc.gov.lv>

⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/covid-19-surveillance-guidance>

⁷ <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/lab/multiplex.html>

⁸ <https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1316069/retrieve>